

הלכה למעשה

עם רבני רשת בתי ההוראה הארצית 'המאורות'

האם מותר לברך מול שוק מגולה באשתו?

הגאון רבי ארז רמתי שליט"א // רב
קהילת תורת חיים רה"י, ומרבני בית ההוראה

שאלה: שאל השואל: האם לאיש בביתו מותר לברך מול שוק מגולה שלו או של ביתו (זו אשתו), והאם הוא הדין כשרק כפות הרגלים חשופות.

תשובה: הנה מדברי הפמ"ג (סימן ע"ה מש"ז סק"א) משמע שהבין דמה שאמרו שוק באשה ערוה דומיא דהנקרא שוק בבהמה, והוא החלק שמהברך כלפי מעלה. אמנם בתוספות במנחות (לז. ד"ה קיבורית) מבואר דשוק של אדם מתחיל מיד אחר הרגל התחתון לפני הארכובה, וכן נראה ממ"ש הבי"י דברי הרשב"א בשם הראב"ד. וממילא הא דאמרו שוק באשה ערוה, היינו העצם התחתון הזקוף אף כשאדם יושב, ומה שמותר הוא רק מדרך כף הרגל. וכן העיקר למעשה לאסור בגילוי השוק מן הברך ולמטה. וכ"כ בטהרת הבית (ח"ב עמ' קסה) ובשו"ת מנחת יצחק (ח"ו סימן י) ובשו"ת שבט הלוי (ח"א סימן א). וכן מנהג אמותינו מתימן ועד עתה.

ולענין כפות הרגליים כתב המשני"ב (סק"ב) דבמקום שדרכו לילך יחף מותר לקרות כנגדו שכיון שרגליו בהן אינו בא לידי הרהור, ובמקום שדרכו לכסות שיעורן טפח כמו שאר גוף האשה ע"כ. נמצא דהדבר תלוי במנהג המקום. ואף כי בתימן מנהג המקום היה לגלות כף הרגל, כאן בארץ ישראל נשתנה מנהגם והורגלו בנעילת מנעלים. אלא שגם זה לא שווה בכל המקומות, כי במקום ריכוז של תימנים גם נשים יראות ה' לא הקפידו על כיסוי כף הרגל וא"כ הדבר תלוי במנהג המקום.

המשך בעמ' 2 <<

עיון הפרשה

מהו בן ישיבה?

לְלַכֵּת בְּדַרְכֵי וּלְיַרְאֵה אוֹתוֹ (ח', ו').

אנו עומדים בעיצומם של ימי בין הזמנים לחדש מנחם – אב ה'תשפ"א. בימים אלו אשר אנו זוכים לחזות במחזה המפעים והמרנין כל לב, כאשר בני הישיבות, בני התורה, בחורים צעירים יקרים המסולאים בפז. אין יותר מתאים מאשר להביא את דבריו של מרן הגאון רבי שלמה קורח זצ"ל, אשר כבר בצעירותו שנים ספורות לאחר חתונתו, מתאר בהתרגשות רבה מהו בן ישיבה. וכה הם דבריו.

תלמיד הישיבה ההופך לילות לימים, הוגה בתורת אל חי, מה תפקידו? מה מאווייו? מהי השקפתו על העבר ההווה העתיד? כיצד הוא עונה לכל הבעיות המנסרות בחלל עולמינו?

דומה שרק תקופתנו שיקפה דמותו הנדירה ומיצתה אישיותו בשתי המלים: בן ישיבה לא תלמיד ישיבה, אלא בנה! הורתו יולדתו היא. ביומו הראשון הרי הוא בבחינת נולד, ממנה יונק חיותו, שם הושקה מהמעייץ הלא אכזב, מופח בקפדנות, צץ ופרח נגמל ויהי לבן.

תואר זה תעודת כבוד הוא לחובש בית המדרש. מאידך תעודת עניות לתקופתנו הסוערת גלים המקפיצים אותה לדרך לא דרך, ורב החובל הקברניט בן הישיבה מצילה מלעלות על שרטון להיטבע חלילה בזעף סערת היצרים.

אם חז"ל המשילו את ישראל כשה בין שבעים זאבים כל זאב רוצה ללחלח חכו מדמה, הרי בן הישיבה בפרט, עומד בין שבעים ואחד זאבים והזאב האחד תוקפני ורב עצמה המצריך שמירה עצמית מעולה, בריחה מעולם הברק שכל כולו סנוור עיניים שלהוב לתאוות על כל שעל. תוף האוזן נתקל בצלילים עמומים בכל צעד. היום נפתח בסגידה לתאוות ולמותרות, נמשך בדאגות שווא, שאיפות ושאפתנות בעולם זה שכל כולו קרירות רוחנית עד כדי קיפאון, חדלון המחשבה, התעלמות מהחיים האמתיים, מהאמת עצמה. ובתוך אטמוספירה זו נאבק בן הישיבה בכוחותיו להשתחרר מהמערבולת ההורסת, להתרומם ולהיות בעולם אחר, עולם שקדמה בריאתו לעולמנו.

הבה נאזין לצלילים אלה. בן הישיבה רכון גחון על שולחנו, גווילי אש פתוחים לפניו, גופו המתמתח עיניו העצומות ממחישים את המאמץ הרוחני ועומק המחשבה, נבחן בקול ניגון הגמרא: מאי קאמר. אפשר לנחש הנה הוא שואל השאלה הנדושה ברחוב מאי קאמר פריץ מדינת תובל? אך לא, ההמשך בפעם השניה: מאי קאמר רבא, ואנחת רווחה וצהלת התבהרות הבינה, מרמיסה את הגוף. חברו לספסל הלימוד באותו מצב. אמנם הניגון המשמיע: 'נקנית בכסף' שוב ניתן לחשוב שכל דאגותיו לכסף, ושוב עומדים על המעות, ההמשך בא: 'בכסף בשטר וחוקה' ואותה רווחה וצהלה מסתורית נראית גם בו.

אצל בן הישיבה לא קיים המושג עבר עתיד, אינו חושב בדאגה על הזמן, לגבו אין הזמן עושה את שלו אלא הוא עושה את הזמן, מעצבו, קובע דמותו ומצבו, הזמן בידו כחומר ביד היוצר. כל עולם החולין מנהו והלאה ועם זאת בזכותו חי וניזון העולם, הוא המושך חיות לכל הסובבו, כל המכשולים עובר הוא מעליהם מרסנם בכח שלטונו הבלתי מוגבל, בן מלך היודע תכסיסי מלכות. כל המציאות הזאת מצומקת בשתי מילים: **בן ישיבה!**

עיוני הלכה ומנהג

המשך בעניין אמירת ויכולו ביחד

בשבוע שעבר עסקנו אודות עניין אמירת ויכולו בשבת קודש, באופן שלא הספיק לאומרו עם הציבור לאחר תפילת הלחש, האם רשאי לאומרו ביחידות או אף יש עניין בזה, או דילמא דאינו רשאי אלא לאומרו בשנים ובציבור. הבאנו הצדדים לכאן ולכאן מדברי רבותינו הפוסקים בזה.

ולעניין מנהג תימן בזה, ראיתי למו"ר הגר"ש קורח זצ"ל בספרו הבהיר עריכת שולחן (סימן רס"ח סעיף י"א) שכתב כהאי לישנא, יחיד המתפלל, לא יאמר פרשת ויכולו אחרי התפילה, אלא אם ירצה יקראנה כדרך שהוא קורא בתורה. והמנהג לקרוא כדרך הציבור. עכ"ל.

הרי לך עדות נפלאה שמנהגינו להקל ולומר פרשת ויכולו אף ביחיד, כלומר, שלא לחוש שלא לאומרו ביחיד וניתן לאומרו ביחיד. [ואמנם בדבריו פתח עם דעת הטי"ז, שאין לומר ויכולו ביחידות אלא כקורא בתורה, וכפי שציין בהערה שם שכן מובא בשתילי זיתים בשם הטי"ז, מכל מקום סיים כי המנהג לא כן, אלא נהגו לקרוא כדרך הציבור ממש ולא כקורא בתורה. ברם, יתכן שאין זה כדעת החזו"א דיש קפידא לאומרו בשנים, אלא שלא נהגו לדקדק בזה].

והרה"ג רבי אברהם בן משה שליט"א בחיבורו זית רענן על השתילי זיתים (סימן רס"ח ס"ק ט"ז) כתב ששמע שיש שזוהרו בתימן לדקדק לומר ויכולו בשנים דוקא.

ובשולחן ערוך המקוצר (סימן נ"ח סעיף ז') כתב שלא יהדר לומר ויכולו יחד עם אדם אחר, וכדעת החזו"א הנ"ל. וכתב ע"ז שכמדומה שכן הוא המנהג. ובשו"ת עולת יצחק (חלק ב' סימן צ"ז) הביא שבתשובה כת"י למהר"ח קורח זצ"ל כתב שנראה מלשון הטור ומרן בסימן רס"ח שיכול היחיד לאמרו, (והודפסו דבריו בקובץ זכור לאברהם התשנ"א דף קנ"ט אות ט'). וכן הוא בתכלאל משתא (דף ס"ח) שהיחיד קורא גם כן פרשת ויכולו אבל לא ברכה מעין שבע.

(לתגובות והערות, ניתן לשלוח למייל המערכת. המעוניינים לפרסם במדור זה - עיוני וביורוי הלכה ומנהג, יש לפנות אל מערכת הגיליון).

המשך מעמ' 1 <<

ולפיכך, אם ישנן כנגדו נשים ששוק רגליהן מגולה [או אף מכפות רגליהן במקום שנהגו לכסותן], אם אפשר יהפוך פניו לצד אחר, ואם לאו בעצימת עיניו סגי.

וכל זה באשה, אבל האיש אף שאין לברך עד שיכסה גופו כראוי, מן הדין מותר לברך כל שכסה ערוותו וחצץ בין הלב לערוה.

וכבר כתבנו בעה"י פרטי דינים אלו בספרנו בית תפילתי (ח"א פרק י"ב סעיף ה' הערה י', וסעיף י"ב), וקחנו משם ואכמ"ל.

הודעה חשובה!

דרוש קרואן / מבנה נייד עד 100-40 מ"ר (ניתן לפיצול), במחיר זול, לצורך הקמת בית מדרש כמסורת תימן באיזור המרכז.
פרטים בטל' 052-763-4889.

יחידי סגולה

ציצים ופרחים במשנת רבותינו

והיה עקב תשמעון (ז', י"ב).

הגאון רבי יחיא בדיחי זצ"ל בספרו 'חן טוב', למד מפסוק זה רמז ומוסר לאדם, לקיים את המצוות מיד כשמגיעות אליו, ולא ידחה אותם לקיימם אח"כ, ואלו דבריו:

"עקב תשמעון", ראשי תיבות וסופי תיבות: "בעתך", שלא תאמר שאתה יכול לעשות המצוה באיזה עת שתרצה, אלא צריך לעשות כל מצוה ומצוה בזמנה, והוא מה שאמר אחר כך "כל המצווה אשר תשמרון לעשות", וכיון שדיבר על קיום המצוות הורה שיש לקיימן דווקא בעתך.

והיה עקב תשמעון (ז', י"ב).

הנה מפסוק זה אנו למדים על מעלת הצדקה הנעשית לפני התפילה, כפי שלומד מכך בטוב טעם ודעת, הגאון רבי שלמה טביב זצ"ל בספרו 'חכמת שלמה', ואלו הם דבריו.

שכן לשון "והיה", רומזת על מצוות הצדקה, על פי הפסוק: "והיה מעשה הצדקה שלום", אז לאחר מכן: "עקב תשמעון", תוכלו להשמיע את קולכם ולהתפלל, ותהא התפילה רצויה לאחר קיום המצווה. וכן עקב הוא אותיות "בקע", הרומז למטבע הצדקה הנקרא בקע ע"ש "בקע לגולגלת". וכן תיבות "והיה עקב", גימטריא צדקה.

ועוד רמז לזה ישנו בתיבת "תשמעון", שאם נחלקה לשתיים יהא: "תנו - שמע", תנו, בא לרמוז על נתינת הצדקה, שמ"ע, הם ראשי תיבות שחרית מנחה וערבית, רמז שיש ליתן צדקה קודם כל התפילות.

עוד הוסיף הרב לבאר, כי בפסוק זה למדים על מצוות קרית שמע, שיש לאומרה דווקא בזמנה ובעונתה, שכן תיבות: "והיה עקב תשמעון את", יכולות להרכיב את התיבות: "ותקנו שמע, בעתה יהא", כלומר, שהרי חז"ל תיקנו שמצות קריאת שמע תהא דווקא בעתה ובזמנה.

(שולחן מלכים, מאת הגאון רבי יוסף צברי שליט"א)

רשת בתי ההוראה
המאורות
 להוריות קודש תינו
 מוקד ההלכה הארצי
 שעל ידי רשת בתי ההוראה
 חייגו בכל עת: *8416
 ישראל - 03-30-88-88-5
 ארה"ב - 151-8613-0185
 ניתן לשלוח שאלות במייל, ולקבלת העלון מדי שבוע בדוא"ל - שלחו ל:
 sm088302222@gmail.com | או באמצעות
 אתר המאורות: kav.meorot.net
 לתרומות והקדשות לזיכוי הרבים
 בארץ ובעולם - חייגו: 08-9302-302